

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาทักษะการสร้างโจทย์ปัญหาที่เหมาะสมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่

2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 60 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ได้มาด้วยการสุ่มอย่างง่าย (การจัดชั้นเรียนละความสามารถ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. กิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหา ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือชนิดนี้มาจากกิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหาของ อิงลิส (English, 1998 : 103-106) ในรายงานวิจัยเรื่อง Children's Problem Posing within Formal and Informal Contexts ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 4 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 การสร้างโจทย์ปัญหาจากประโยคสัญลักษณ์ ประโยคดังกล่าวจะถูกนำเสนอบนกระดาษแต่ละใบ เด็กนักเรียนสามารถจะเลือกกระดาษใบไหนก็ได้ที่ต้องการ โดยกระดาษแต่ละใบจะต้องมีทั้งตัวอย่างของการบวกและการลบเลข

รูปแบบที่ 2 การสร้างโจทย์ปัญหาจากวลี เด็ก ๆ จะตั้งปัญหาโดยมีพื้นฐานอยู่บนประโยคข้อความสั้น ๆ หรือวลี

รูปแบบที่ 3 การสร้างโจทย์ปัญหาจากภาพ กิจกรรมนี้จะต้องให้เด็ก ๆ มาตั้งปัญหา โดยใช้ภาพขนาดใหญ่

รูปแบบที่ 4 การสร้างโจทย์ปัญหาจากวรรณกรรม เป็นการให้เด็กกรวมเป็นกลุ่มใหญ่และอ่านหนังสือวรรณกรรมและให้เด็กแต่ละคนได้ตั้งปัญหา

2. แบบทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหา 4 ชุด คือ

ชุดที่ 1 การสร้างโจทย์ปัญหาจากประโยคสัญลักษณ์ จำนวน 6 ข้อ

ชุดที่ 2 สร้างโจทย์ปัญหาจากวลีหรือข้อความสั้น จำนวน 6 ข้อ

ชุดที่ 3 การสร้างโจทย์ปัญหาจากรูปภาพ จำนวน 6 ข้อ

ชุดที่ 4 การสร้างโจทย์ปัญหาจากวรรณกรรม จำนวน 6 ข้อ

วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. กิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหา มีจำนวนทั้งหมด 16 กิจกรรม โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยเกี่ยวกับ การสร้างโจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์

1.2 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างกิจกรรม

1.3 ศึกษาเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการบวกและการลบ

1.4 สร้างกิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหา

1.5 นำกิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหาที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

1.6 นำกิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ตรวจสอบและแก้ไข ข้อบกพร่องเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการสร้างโจทย์ ปัญหา พร้อมทั้งตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและการ ประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและการประเมินผล คือ

1.6.1 คุณครูอุไรวรรณ ธนยังยืน กศ.ม. (การประถมศึกษา) ตำแหน่งครู ระดับ คศ. 3 โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.6.2 คุณครูนิภา ชมภู กศ.บ. (การประถมศึกษา) ตำแหน่งครู ระดับ คศ.4 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

1.6.3 คุณครูอนงค์ ทิวะสิงห์ ก.บ. (การประถมศึกษา) ตำแหน่งครู ระดับ คศ. 3 โรงเรียนกุดสิงห์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

ทั้งนี้ใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ในการพิจารณารายการข้อ คำถามเกี่ยวกับกิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหาที่สร้างขึ้นว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว แต่ถ้า รายการในข้อคำถามใดมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.50 ลงมา ก็แสดงว่ารายการข้อคำถามเกี่ยวกับ กิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหานั้น ๆ ไม่มีความเหมาะสม ซึ่งต้องทำการปรับปรุงแก้ไข ต่อไป (รัตนะ บัวสนธ์. 2544 : 45) ผลการประเมิน พบว่า ระดับความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ มีค่าตั้งแต่ 3 ถึง 5 ($\bar{x} = 4.25$)

1.7 นำกิจกรรมที่ปรับปรุงและคัดเลือกแล้วขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เพื่อให้ความเห็นชอบอีกครั้ง

1.8 นำกิจกรรมไปทดลองใช้ (Try Out) และปรับปรุงแก้ไข

1.9 นำกิจกรรมไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหา

2.1 ศึกษาหลักการและวิธีการแบบทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหา

2.2 ศึกษาเนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการบวกและการลบ

2.3 สร้างกิจกรรมการสร้างโจทย์ปัญหา

2.4 นำแบบทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหาที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.5 นำแบบทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหาที่ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินหาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือค่า IOC (Index of item Objective Congruence) พร้อมทั้งตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและการประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและการประเมินผล คือ

2.5.1 คุณครูอุไรวรรณ ชนยังยืน กศ.ม. (การประถมศึกษา) ตำแหน่งครู ระดับ คศ. 3 โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.5.2 คุณครูนิภา ชมภู กศ.บ.(การประถมศึกษา) ตำแหน่งครู ระดับ คศ.4 โรงเรียนเทศบาลบูรพาพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1

2.5.3 คุณครูอนงค์ ทิวะสิงห์ ค.บ. (การประถมศึกษา) ตำแหน่งครู ระดับ คศ. 3 โรงเรียนกุศลิ่งวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1

เกณฑ์การประเมินหาความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญ อนันตพงษ์, 2527 : 117)

- 1) ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2) ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 3) ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่ได้วัดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC และเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถ้าข้อสอบข้อใดค่า IOC ยังไม่ถึง 0.50 นำไปปรับปรุงจนมีค่าถึง 0.50 จำนวน 24 ข้อ

2.6 สร้างแบบทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) หลังจากได้พัฒนาเครื่องมือทดลองและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปทดลองกับ กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการ สร้างโจทย์ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยแจ้งจุดประสงค์กิจกรรม

1.2 ผู้วิจัยตั้งคำถาม (สนทนา) เพื่อ โยงเข้าสู่เรื่องสร้าง โจทย์ปัญหา

2. ขั้นปรับเปลี่ยนแนวคิด

3. ขั้นสร้างความรู้

3.1 ให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอ โจทย์ปัญหาที่ตนเองสร้าง

3.2 ผู้วิจัยนำอภิปรายสรุป พร้อมเสนอแนะ

4. ขั้นนำความรู้ไปใช้

5. การวัดและการประเมินผล

5.1 วิธีการประเมินผล

ตรวจแบบฝึกหัด

5.2 เกณฑ์การประเมินการสร้าง โจทย์ปัญหา

5.2.1 สร้าง โจทย์ปัญหาได้ถูกต้อง ดีมาก 2 คะแนน

5.2.2 ถ้าไม่ถูกหรือไม่สมบูรณ์ให้นำไปแก้ไข และแก้ไข ได้ถูกต้อง ผ่าน

1 คะแนน

5.2.3 ไม่ทำ หรือทำไม่ถูกให้แก้ไข แล้วยังไม่ถูกต้อง ไม่ผ่าน 0 คะแนน

หลังจากสิ้นสุดกิจกรรมผู้วิจัยได้ทำการทดสอบการสร้าง โจทย์ปัญหาของนักเรียน

ดังนี้

รูปแบบที่ 1 กิจกรรมที่ 1-4 ทำการทดสอบการสร้าง โจทย์ปัญหาของนักเรียนโดย แบบทดสอบการสร้าง โจทย์ปัญหา ชุดที่ 1

รูปแบบที่ 2 กิจกรรมที่ 5-8 ทำการทดสอบการสร้าง โจทย์ปัญหาของนักเรียนโดย แบบทดสอบการสร้าง โจทย์ปัญหา ชุดที่ 2

รูปแบบที่ 3 กิจกรรมที่ 9-12 ทำการทดสอบการสร้าง โจทย์ปัญหาของนักเรียนโดย แบบทดสอบการสร้าง โจทย์ปัญหา ชุดที่ 3

รูปแบบที่ 4 กิจกรรมที่ 13-16 ทำการทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหาของนักเรียน
โดยแบบทดสอบการสร้างโจทย์ปัญหา ชุดที่ 4 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

กิจกรรม	รูปแบบ
1-4	การสร้าง โจทย์ปัญหาจากประโยคสัญลักษณ์
5-8	การสร้าง โจทย์ปัญหาจากวลี
9-12	การสร้าง โจทย์ปัญหาจากภาพ
13-16	การสร้าง โจทย์ปัญหาจากวรรณกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หารูปแบบของการสร้าง โจทย์ปัญหาที่เหมาะสม โดยใช้ค่าเฉลี่ย
2. วิเคราะห์หาทักษะการสร้าง โจทย์ปัญหา โดยใช้ร้อยละ
3. วิเคราะห์ลักษณะการสร้าง โจทย์ปัญหา โดยใช้ความถี่

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1.1 หากำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อสอบการสร้าง โจทย์
คณิตศาสตร์ กับจุดประสงค์กิจกรรม (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2527 : 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.1.2 หาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรายข้อของแบบประเมินความคิดเห็น
(รัตนะ บัวสนธ์. 2544 : 45) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{\sum f}$$

เมื่อ $\sum$ แทน การรวม
 f แทน ความถี่หรือจำนวนผู้เชี่ยวชาญ
 X แทน คะแนนความคิดเห็น
 $\bar{X}$ แทน คะแนนค่าเฉลี่ยความคิดเห็น

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบการสร้างโจทย์ปัญหา ทักษะการสร้างโจทย์ปัญหาและลักษณะโจทย์ปัญหาที่นักเรียนสร้าง

- 2.1 ความถี่
- 2.2 ร้อยละ
- 2.3 ค่าเฉลี่ย

เกณฑ์การประเมินทักษะการสร้าง โจทย์ปัญหา สำหรับการประเมินทักษะการสร้าง โจทย์ปัญหา ผู้วิจัยได้ใช้แบ่งระดับผลคะแนนออกเป็น 3 ระดับ คือ ดีมาก (80%), ผ่าน (50%), ไม่ผ่าน (ต่ำกว่า50%) และใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของระดับผลคะแนน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 เกณฑ์ในการแปลความหมายของระดับผลคะแนนตามเกณฑ์ร้อยละ

คะแนน	ระดับทักษะในการสร้าง โจทย์ปัญหา
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป	ดีมาก
คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50-79	ผ่าน
คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ลงมา	ไม่ผ่าน